

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ กรณีศึกษา
สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง
Political participation of Air Force officials Case Studies
Don Mueang Air Force Commander's Office

เทพประทาน กุลพิมาย¹

สมชัย แสนภูมิ²

นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์¹

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์²

Thappratan Kunphimai

Somchai Saenphumi

Walaiyolongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

Email: Thappratan.kun@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการทหารอากาศที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในสำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($X=4.09$, $S.D=1.11$) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ข้าราชการทหารอากาศมีความตระหนักถึงบทบาททางการเมืองของตน แต่มีข้อจำกัดในการแสดงออกและการมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย เนื่องจากข้อกำหนดด้านวินัยและนโยบายขององค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวปฏิบัติและนโยบายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง ; ข้าราชการทหารอากาศ ; รูปแบบการมีส่วนร่วม

Abstract

The research aimed to : 1) study the forms and levels of political participation of air force officials 2) compare political participation of air force officials according to personal factors using quantitative research methods. The sample group consisted of 178 air force officials working at Don Mueang Air Force Commander's Office. The

research instrument was a questionnaire. The research results found that: 1) The overall picture of political participation was at a high level ($X = 4.09$, $S.D = 1.11$). The results of pairwise comparisons found ndings from this research indicate that Air Force officers are aware of their political role, but have limitations in expressing and participating openly due to disciplinary requirements and organizational policies, which affect the overall level of political participation. The information obtained from this research can be used as a guideline for developing practices and policies to promote political participation of air force officers appropriately and in accordance with democratic principles. Keywords: political participation, air force officers, participation patterns guideline for developing practices and policies to promote political participation of Air Force officers appropriately and in accordance with democratic principles.

Keywords: Political participation, Air Force officers, Participation patterns

บทนำ

ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 กองทัพบกมีบทบาทสำคัญในการเมืองไทยมาโดยตลอด แม้ว่าจะมีการออกแบรัฐธรรมนูญและวางระบบเลือกตั้ง แต่ทหารยังคงเป็นกลุ่มอำนาจหลักในการกำหนดทิศทางของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2480 ภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลทหารมีอำนาจเหนือระบบการเมืองไทยอย่างชัดเจน นับแต่นั้นมา ทหารได้เข้ามาควบคุมการบริหารประเทศในหลายช่วงเวลา ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ พ.ศ. 2516 และ พ.ศ. 2535 ที่ประชาชนออกมาเรียกร้องประชาธิปไตย แต่ท้ายที่สุด ทหารก็กลับมามีบทบาทอีกครั้งผ่านรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2557 โดยเฉพาะครั้งหลังที่นำโดย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเข้ามาควบคุมการเมืองอย่างเข้มข้น แม้ว่าจะมีการเลือกตั้งเกิดขึ้นในภายหลัง แต่บทบาทและอิทธิพลของกองทัพต่อกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและนโยบายความมั่นคงยังคงมีอยู่ ในบริบทของ กองทัพอากาศ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงที่สำคัญ ข้าราชการทหารอากาศมีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองเนื่องจากนโยบายขององค์กรที่กำหนดให้ข้าราชการทหารต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมือง เช่น คำสั่งของผู้บัญชาการทหารอากาศในปี พ.ศ. 2566 ที่ระบุให้หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลให้ข้าราชการทหารอากาศลังเลที่จะมีบทบาทหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง เนื่องจากอาจเกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร หรืออาจได้รับบทลงโทษทางวินัย อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการในทุกกลุ่มอาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยและการกำหนดนโยบายของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการทหารอากาศซึ่งมีบทบาทในการรักษาความมั่นคงของชาติ ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ รวมถึงปัจจัย

ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคลากรในหน่วยงาน จะช่วยให้เข้าใจแนวโน้มและข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในบริบทขององค์กร การเปรียบเทียบระหว่าง ข้าราชการทหารอากาศในหน่วยงานตามปัจจัยส่วนบุคคล จะทำให้เห็นถึงความแตกต่างในมุมมอง ประสบการณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของข้าราชการทหาร ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา อาวุโสในตำแหน่ง และวัฒนธรรมองค์กร ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญไม่เพียงแต่ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและทัศนคติของข้าราชการทหารอากาศต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ยังช่วยให้หน่วยงานและภาครัฐสามารถพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการในลักษณะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบนโยบายที่ช่วยสร้างความสมดุลระหว่าง บทบาททางทหารและเสรีภาพทางการเมือง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาวางอย่างยั่งยืนในระบบการเมืองไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง ตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้วิจัย ในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการทหารอากาศ ภายในอาคารสำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง แบ่งเป็นนายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวน รวมจำนวน 178 คน และเนื่องจากกลุ่มประชากรมีจำนวนเพียง 178 คน จึงใช้จำนวนประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัย (แผนกกำลังพล สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง, 2567)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม แล้วทำการแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชัยยศทางทหาร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุราชการ

ส่วนที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ มีจำนวนทั้งหมด 4 รูปแบบ 20 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม
2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยและสรุปผลเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการวิจัย โดยมุ่งเน้นให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงได้อย่างชัดเจน

3. สร้างแบบสอบถามและส่งให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านภาษาและความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงให้สมบูรณ์ โดยทำการแก้ไขตามคำแนะนำเพื่อให้คำถามมีความชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ปรับแก้แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้อง เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยการประเมินคุณภาพเครื่องมือจะพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ผ่านกระบวนการดังนี้ 5.1) การประเมินค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อพิจารณาความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหาภายในแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับแก้เพื่อเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างดำเนินการทำแบบสอบถาม 5.2) หลังจากที่ได้แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดมากกว่า 0.7 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเสนอต่ออาจารย์เพื่อพิจารณาตรวจสอบครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างสถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยได้ให้ความหมายกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ช่วงคะแนนเฉลี่ยแปลผลไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมในการเมืองมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมในการเมืองมาก

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมในการเมืองปานกลาง

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมในการเมืองน้อย

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีการมีส่วนร่วมในการเมืองน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศสำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่ม

ตัวอย่าง ได้แก่ ชั้นยศทางทหาร เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการ โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova / F-test)

ผลการวิจัย

รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง พบว่า 1) ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($X=4.09$, $S.D=1.11$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือ ($X=4.32$, $S.D= 1.00$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม ($X=4.10$, $S.D=1.09$) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ($X=4.03$, $S.D= 1.15$) และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง ($X=3.91$, $S.D= 1.15$) ตามลำดับ

เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง มีส่วนร่วมทางการเมือง ตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ไม่มีความแตกต่างกัน , ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 25-34 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่าง ช่วงอายุ 35-44 ปี ,ด้านชั้นยศทางทหาร พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน, ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี,และ ด้านอายุราชการ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยข้าราชการทหารอากาศจำนวน 178 คน พบว่า 1) เพศของกลุ่มตัวอย่าง ชาย 148 คน คิดเป็นร้อยละ (83.15) หญิง 30 คน คิดเป็นร้อยละ(16.85) รวม 178 คน (100.00) จากข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 83.15% ซึ่งสะท้อนถึงโครงสร้างกำลังพลของกองทัพอากาศที่มีอัตราส่วนของ บุคลากรชายสูงกว่าหญิง อัตราส่วนของข้าราชการหญิงอยู่ที่ร้อยละ 16.85% ซึ่งแม้ว่าจะเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่า แต่ยังแสดงให้เห็น ถึงการเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทในกองทัพ 2) อายุของกลุ่มตัวอย่าง 25-34 ปี 43 คนคิดเป็นร้อยละ (24.16) ,35-44 ปี 60 คน คิดเป็นร้อยละ (33.71) ,45-54 ปี 73 คน คิดเป็นร้อยละ (41.01),55 ปีขึ้นไป 2 คน คิดเป็นร้อยละ (1.12) รวม 178 คน (100.00) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 45-54 ปี (41.01%) ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทสำคัญในองค์กร กลุ่มอายุ 35-44 ปี (33.71%) รองลงมา เป็นช่วงวัยกลางคนที่มีส่วนร่วมในการบริหารและ ปฏิบัติงานหลักในกองทัพ กลุ่มอายุ 25-34 ปี (24.16%) แม้ว่าจะเป็นช่วงวัยหนุ่มสาว แต่ก็มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับหนึ่ง มีข้าราชการอายุ 55 ปีขึ้นไปเพียง 2 คน (1.12%) ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า ข้าราชการทหารอากาศที่มีส่วนร่วมในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มี ประสบการณ์และอยู่ในช่วงวัยทำงานที่มั่นคง 3) ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง มีมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 20 คน คิดเป็นร้อยละ (11.24) ,ปริญญาตรี 118 คน คิดเป็นร้อยละ (66.29) ,สูงกว่าปริญญาตรี 40 คน คิดเป็นร้อยละ (22.47),รวม 178 คน (100.00)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับ ทหารอากาศดอนเมือง มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งไม่เป็นไป ตามสมมติฐาน 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับ ทหารอากาศดอนเมือง ตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ พบว่า เพศและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ,อายุ พบว่า ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง 25-34 ปี มีการมี ส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน กับ ช่วงอายุ 35-44 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ,ชั้นยศทางทหาร พบว่า ชั้นยศทางทหารและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน ,ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ข้าราชการทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับ ทหารอากาศดอนเมือง พบว่า ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมืองอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยแบบปรีชาหาหรือ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมืองทางตรง ตามลำดับ ผลการศึกษานี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่คล้ายคลึงกับงานของ ร้อยโทหญิง ศศิกานต์ วรณยิ่ง (2557) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารใน สำนักงานเลขานุการกองทัพบก ซึ่งพบว่าข้าราชการทหารมีระดับความสนใจทางการเมืองในระดับ ปานกลาง และมีแนวโน้มที่จะใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ ขณะที่งานวิจัยของ วรวัชร เพชรคง (2563) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครูใน เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านการศึกษาและการรับข่าวสารทางการเมืองมีผล ต่อระดับการมีส่วนร่วมในลักษณะเดียวกับข้าราชการทหารอากาศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเหล่านี้เป็น ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของข้าราชการโดยรวม

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการ ทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับ ทหารอากาศดอนเมือง ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านปัจจัยส่วน บุคคล ผลการศึกษานี้ พบว่า ชั้นยศมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยนายทหารชั้น สัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนมีแนวโน้มในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิชิต รัชตพิบูลภพ (2559) ที่พบว่าข้าราชการทหารที่มีชั้นยศสูงกว่า เช่น นายทหารสัญญาบัตร มักจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูงกว่าเนื่องจากบทบาทใน องค์กรที่เอื้อต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย นอกจากนี้ ปัจจัยด้านอายุและระดับการศึกษา ก็ ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยพบว่าข้าราชการที่มีอายุมากกว่าและมีระดับการศึกษา สูงกว่ามีแนวโน้มจะมีความสนใจทางการเมืองและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งเป็นไปใน ทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของ จักรี พรหมแก้ว (2562) ที่พบว่าข้าราชการทหารบกที่มีระดับ การศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะติดตามข่าวสารและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า อย่างไรก็ตาม ผล

การศึกษานี้พบว่าปัจจัยด้านเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ ญัฐวุฒิ สุทธิประภา และคณะ (2563) ที่พบว่าเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารในบางหน่วยงาน โดยข้าราชการหญิงมักมีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการมากกว่าข้าราชการชาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมให้ข้าราชการทหารอากาศมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในหน่วยงานโดยจัดกิจกรรมเสวนาเกี่ยวกับบทบาทของข้าราชการในระบบประชาธิปไตย

1.2 สนับสนุนให้ข้าราชการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่เป็นกลางเพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล

1.3 รับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของข้าราชการในระบบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สร้างกลไกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองภายในหน่วยงาน เช่น การประชุมหารือ หรือกลุ่มสนทนาในองค์กร

2.2 พัฒนาโครงการรณรงค์ให้ข้าราชการตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งและสิทธิพลเมืองของตน

2.3 เพิ่มกิจกรรมให้ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการเลือกตั้งเพื่อให้ข้าราชการสามารถตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- จักรี พรหมแก้ว. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหารบก. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*. 10 (1), 27.
- จำอากาศเอกฐานพนพงศ์ ปินตา. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารอากาศกองดุริยางค์ ทหารอากาศหน่วยบัญชาการอากาศโยธิน. *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษารั้งที่ 12*.
- ชีวรัตน์ สว่างศรี และ วชิรินทร์ ชาญศิลป์. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารในกองพันระวังป้องกันสำนักกองบัญชาการ กองบัญชาการกองทัพไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 2(2), 83-95.
- ญัฐวุฒิ สุทธิประภา พิชยา เลือดชัยพฤกษ์ และอัญญลีนต์ กมลนันทกิจ. (2563) ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร : ศึกษากรณีกองพันทหารช่างที่ 8 กองพลทหารม้าที่ 1 จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4 (4).
- พิชิต รัชตพิบูลภพ. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*. 14 (1). 101.

- ไพวัลย์ เสนบุญ และ เกษฎา ผาทอง. (2567). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(3).
- ศศิกันต์ วรรณยิ่ง (2557). *ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการทหารภายในสำนักงานเลขานุการกองทัพบก*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรวัชร เพชรคง. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตราชบุรีบูรณะ. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรี รัชใช้สังคม*, 6(1)